

Wiosną 1940 r. NKWD(**Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych**) zamordowało z motywów politycznych blisko 22 tys. polskich obywateli wziętych do niewoli po agresji ZSRR na Polskę 17 września 1939 r. Byli wśród nich oficerowie Wojska Polskiego, policjanci, urzędnicy, uczeni, profesorowie wyższych uczelni, artyści, lekarze, nauczyciele, prawnicy. Stanowili elitę narodu, jego potencjał obronny, intelektualny i twórczy.

Jeńcy ginęli od strzału w tył głowy. Ofiary zostały pogrzebane w zbiorowych, bezimiennych mogiłach w Katyniu, Charkowie oraz Miednoje. Egzekucje trwały od kwietnia do maja 1940 r.

Okolo 15 tys. ofiar stanowili więźniowie przetrzymywani wcześniej w obozach specjalnych NKWD w Starobielsku, Ostaszkowie i Kozielsku. Byli to głównie oficerowie wojska i policjanci. Pozostałe 7 tysięcy, w większości cywilów, osadzono w więzieniach zachodnich obwodów republik Ukraińskiej i Białoruskiej, czyli terenach Wschodniej Polski, włączonych w 1939 r. do Związku Radzieckiego. Dotychczas nie znamy miejsc ich pochówku.

Odkrycie masowych grobów w Katyniu

Informację o odkryciu masowych grobów w Katyniu pierwsi podali Niemcy 13 kwietnia 1943 r. Dwa dni później moskiewskie radio zakomunikowało, że zbrodnię popełnili Niemcy w 1941 r. podczas zajmowania okolic Smoleńska. Próby wyjaśnienia sprawy przez polski rząd z pomocą Międzynarodowego Czerwonego Krzyża doprowadziły do zerwania przez Kreml 25 kwietnia 1943 r. stosunków z Polską. Wersję o eksterminacji jeńców przez hitlerowskie Niemcy upowszechniała propaganda ZSRR, a wraz z nią władze PRL.

Władze USA i Wielkiej Brytanii już w 1943 r. miały informację o tym, że zbrodni na polskich jeńcach dokonali Sowieci. Jednak z obawy, że Stalin wycofa się z koalicji antyhitlerowskiej, wołały w tej sprawie milczeć.

Dopiero po wojnie, w 1951 r., Amerykanie zdecydowali się powołać Specjalną Komisję Śledczą Kongresu Stanów Zjednoczonych do Zbadania Zbrodni Katyńskiej. Wnioski amerykańskiej komisji były jednoznaczne: odpowiedzialnych za Zbrodnię Katyńską, nazwaną ludobójstwem, trzeba postawić przed międzynarodowym sądem.

Prawda o Zbrodni Katyńskiej była ukrywana przez ponad pół wieku. Dopiero 13 kwietnia 1990 r. władze ZSRR przyznały, że zbrodnię popełniło NKWD. Tego samego dnia prezydent ZSRR Michaił Gorbaczow przekazał prezydentowi Polski Wojciechowi Jaruzelskiemu pierwsze dokumenty archiwalne dotyczące mordów na Polakach.